

Styrket tillid og bedre samarbejde mellem embedsfolk og journalister

Anbefalinger udviklet af Djøfs og DJ's fælles advisory board

Samfundet har brug for øget tillid mellem medier og embedsværk

Tillid mellem embedsværk og journalister er en styrke for et velfungerende demokrati. Når samarbejdet mellem de to parter fungerer, styrker vi den åbne, demokratiske debat og indsigten i, hvordan den offentlige sektor fungerer. Et godt samarbejde mellem ansatte i den offentlige forvaltning og medierne er i hele samfundets interesse ligesom transparens og konstruktiv dialog mellem myndigheder og offentligheden er nødvendig for at fastholde og styrke tilliden til de demokratiske institutioner.

Dybvad-rapporten fra Djøfs uafhængige ekspertudvalg viste imidlertid, at tilliden mellem embedsværk og medier er udfordret.

På den ene side beskriver embedsværket en utryghed ved at have med journalister at gøre, fordi man ikke altid kan genkende fremstillingen af en sag og oplever, at historier skævvrides eller skarpvinkles. Anmodninger om aktindsigt er omfattende at besvare og tidspresset er enormt. Embedsfolkene oplever, at informationen man søger aktindsigt i ofte kunne være indhentet ad andre og mindre ressourcekrævende veje.

På den anden side er det en lovfæstet ret at kunne anmode om aktindsigt. Og muligheden for at få indblik i det politiske maskinrum er en vigtig del af mediernes arbejde og afgørende for demokratiet. Journalister oplever alligevel ofte, at myndighederne lukker sig om sig selv, og at embedsværket kan opleves som 'en mur', når det kommer til aktindsigt og adgangen til information. Problemerne synes størst i centraladministrationen, men også i kommuner og regioner opleves der udfordringer med manglende åbenhed og lange ventetider.

Det ærgrer os i Djøf og Dansk Journalistforbund – Medier & Kommunikation, DJ. For det er ikke alene opslidende for både embedsfolk og journalister, når samarbejdet knager. Det kan også have konsekvenser for den åbne, demokratiske debat og dermed for befolkningens tillid til de politiske beslutninger og implementeringen heraf.

Derfor er det vigtigt, at vi forbedrer dialogen og samarbejdet mellem embedsværk og journalister. I Djøf og DJ har vi sat os sammen i et fælles advisory board med repræsentanter fra begge faggrupper. Vi har i over et år mødtes på skift hos hinanden for at lytte og blive klogere. Vi har indhentet viden fra praktikere med erfaringer fra offentlige myndigheder såvel som fra journalistik- og kommunikationsfagene, fra det politiske niveau, civilsamfundet, forskningen og fra udlandet.

Nu er vi gået sammen om en række anbefalinger målrettet de centrale aktører. Vi anbefaler, at der tages nogle initiativer for at øge den gensidige forståelse og respekt for de roller, som embedsfolk og journalister har i et åbent og demokratisk samfund, og at der skabes nogle bedre rammer for samarbejdet. På den måde kan vi højne den fælles tillid og dermed bidrage til en mere nuanceret offentlig samtale, hvor komplekse samfundsudfordringer håndteres og debatteres åbent, sagligt og nuanceret.

Det er håbet, at dette katalog med anbefalinger kan skabe debat og sætte spot på udfordringer og løsninger. Udfordringerne bliver ikke løst i morgen, men både Djøf og DJ har i sinde at arbejde videre med tillidsspørgsmålet. Og det er håbet, at både journalister, myndigheder, ledelser i den offentlige sektor og mediehusene og politikere fremadrettet hver især smøger ærmerne op og tager handling for at styrke både tilliden mellem de to faggrupper og den demokratiske debat.

Sara Vergo og Tine Johansen

Foto: Mikkel Inumeneq

Djøf og Dansk Journalistforbund – Medier og Kommunikation (DJ) tager selv følgende konkrete initiativer

- Djøf og DJ iværksætter fælles medlemsarrangementer, herunder for studerende, hvor Djøf's og DJ's medlemmer møder hinanden og kan drøfte, debattere og udvikle sig indenfor fagrelevante emner, der har snitflader mellem faggrupperne.
- Djøf og DJ nedsætter et rejsehold af praktikere, der kan besøge uddannelsessteder for kommende journalister og embedsfolk mhp. at udbrede idéer og viden om hinandens faggrupper og have fokus på samarbejde og dialog mellem faggrupperne.
- Djøf og DJ udarbejder et sæt gode råd til bådepraktikere, der vil anmode om aktindsigt, og dem, der skal besvare anmodninger om aktindsigt. Djøf og DJ arbejder for at udbrede brugen af rådene.
- DJ sætter fokus på den gode relation og samarbejde med kilder i den offentlige forvaltning – f.eks. gennem debatter eller kurser.

Anbefalinger til øvrige aktører for at styrke tilliden og forbedre samarbejdet mellem embedsfolk og journalister

Djøf og DJ anbefaler, at ledelse og medarbejdere i mediehusene

- Sikrer kendskab til presseetiske retningslinjer blandt journalisterne samt fremmer en kultur, hvor ordentlig og respektfuld behandling af kilder prioriteres højt.
- Sikrer, at der på redaktionerne er en grundig viden om aktindsigt og muligheden for at indhente oplysninger ad andre veje end via aktindsigt.
- Medvirker til, at der på redaktionerne er et kendskab til de offentlige myndigheders opbygning og herunder til embedsværkets rolle.
- Går sammen om at invitere studerende på samfundsvidenskabelige uddannelser på besøg mhp. at gøre de studerende klogere på journalistiske arbejdsgange.
- Opfordrer de redaktionelle medarbejdere til at søge en konstruktiv dialog med de myndigheder, der søges aktindsigt hos – f.eks. for at præcisere en aktindsigtsanmodning.

Djøf og DJ anbefaler, at journalistuddannelserne

- Indtænker oplysning og opmærksomhed om arbejdet i den offentlige forvaltning og embedsværkets rolle og ansvar (f.eks. Kodeks 7) i undervisningen til de studerende.
- Underviser mere praksisnært og konstruktivt i arbejdet med anmodning om aktindsigt.
- Samarbejder med de samfundsvidenskabelige uddannelser – f.eks. ved at invitere gæsteundervisere fra hinandens uddannelser, som kan give de studerende indsigt i hinandens roller og arbejdsgange.

Djøf og DJ anbefaler, at de offentlige myndigheder

- Overvejer, hvilke muligheder der kan være for at gøre dokumenter og informationer lettere tilgængelige for journalister og befolkningen i almindelighed.

- Undersøger og overvejer en model for at digitalisere og ensarte myndighedsarkiver og indtænke kunstig intelligens og andre digitale værktøjer for derved at lette processen med aktindsigt for både journalister og embedsfolk.
- I højere grad går i dialog med journalister og herunder gør mere brug af pressebriefinger og andre orienteringer i verserende, tekniske sager eller relevante områder til journalister.
- Opretter et Medienes Kontaktudvalg (gerne på initiativ fra Statsministeriet), hvor chefredaktører, departementschefer og disses organisationer mødes for at styrke samarbejdet og sikre gensidig læring, ligesom samme type kontaktforum kan overvejes på kommunalt niveau med lokalmedier.
- Får et bedre kendskab til mulighederne for at henvende sig til medierne med kritik eller klager og desuden et bedre kendskab til Pressenævnet.

Djøf og DJ anbefaler, at ledelserne på de offentlige arbejdspladser

- Sikrer, at alle medarbejdere, men særligt de, der er beskæftigede med aktindsigt og samarbejdsflader til journalister, modtager fyldestgørende undervisning og onboarding i arbejdet med aktindsigt samt mediernes roller og ansvar.

Djøf og DJ anbefaler, at politikerne – særligt ministre, borgmestre og regionsrådsformænd som øverste forvaltningschefer

- Bidrager til en arbejdspladskultur med åbenhed og psykologisk tryghed og påtager sig ansvaret for at sikre, at der forvaltes i tråd med offentlighedslovens ånd.
- Sikrer tilstrækkeligt med ressourcer til håndtering af anmodninger om aktindsigt, så der bliver bedre mulighed for at overholde tidsfrister og gå i dialog med journalister.
- Sikrer en så ensartet behandling af anmodninger om aktindsigt som muligt på tværs af offentlige myndigheder.

Kontakt:

Laura Nederby, politisk konsulent, Djøf, lny@djoef.dk

Hans Jørgen Dybro, politisk konsulent, DJ, dyb@journalistforbundet.dk

DELTAGERE I DJØFS OG DJ'S ADVISORY BOARD

Nedsat i marts 2024

Djøf

- Sara Vergo, formand for Djøf
- Anahita Khatam-Lashgari, chefkonsulent, Sundhedsdatastyrelsen
- Michael Sjöberg, landsdommer, tidligere formand for Den Danske Dommerforening
- Christine Ravn Lund, formand for Dansk Ungdoms Fællesråd
- Thune Korsager, tidligere vicedirektør og forvaltningschef i Aarhus Kommune
- Johanne Nordmann, formand for Djøf Offentlig (medlem fra januar 2025)
Overtog fra Malene Vestergaard, afdelingschef i Social-, Bolig- og Ældreministeriet.

Dansk Journalistforbund

- Tine Johansen, tidligere formand, DJ
- Helene Kristine Holst, journalist, JP
- Morten Halskov, journalist
- Henriette Døssing, kommunikationskonsulent, Politiet
- Lene Rimestad, journalist og kommunikationskonsulent
- Rane von Benzon, journalist, Sjællandske Medier